

PROFESOR MATE ZANINović

BERISLAV MARIČIĆ
Zadar, M. Pavlinovića 9

UDK: 929 ZANINović
Stručni članak
Professional paper

Primljeno: 1989 — 04-14
Received

Prof. dr. Mate Zaninović prosvjetni je radnik koji već skoro pedeset godina sudjeluje u našem prosvjetno-pedagoškom i znanstvenom životu. Kao nastavnik pedagog i aktivni znanstveni radnik dosljedno i stvaralački pridonosi obogaćivanju i unapređivanju naše znanosti o odgoju, posebno one koja se odnosi na naše kulturno i povijesno-pedagoško nasljeđe. Svojim otvorenim i jasno određenim stavom prema znanosti i kulturi uopće, a posebno povijesno-pedagoškoj prošlosti kao predmetu svojeg stručno-pedagoškog bavljenja na širokoj osnovi i u skladu s osnovnim načelima i zahtjevima znanstveno-istraživačke djelatnosti, s velikim uspjehom istražuje, osvjetljava i obrađuje mnoge još nedovoljno istražene kao i poznate pojave iz našeg društveno-političkog i prosvjetno-pedagoškog rada.

Rođen je 25. lipnja 1919. godine u Šibeniku u radničkoj obitelji. Osnovnu školu, nižu gimnaziju i petogodišnju učiteljsku školu završio je u Šibeniku. Još kao dak učiteljske škole djeluje u naprednom omladinskom pokretu. Od završetka učiteljske škole 1941. godine pa do odlaska u NOB-u 1943. godine, a to je u Šibeniku bilo vrijeme talijanske okupacije, aktivan je u ilegalnom radu prema direktivi KPJ-e. Dolaskom u partizane neko vrijeme je borac Desete krajiške udarne brigade, zatim radi pri štabu Četvrte krajiške divizije, a onda prelazi na rad u Prosvjetno odjeljenje Oblasnog NOO-a za Bosansku krajčinu. Od sredine 1944. pa sve do mjeseca studenog 1945. godine najprije obavlja dužnost okružnog referenta za osnovnu nastavu Okružnog NOO-a Livno—Glamoč—Kupres—Duvno, a zatim Okružnog NOO-a Travnik.

Potkraj 1945. godine upisuje studij pedagogije-psihologije (XXX grupa predmeta) na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. U jesen 1946. odlazi na studije u SSSR i najprije pohada Državni pedagoški institut im. Hercena u Lenjingradu, a zatim Državni pedagoški institut im. V.I. Lenjina u Moskvi. Vraća se 1948. godine i nastavlja studije na Pedagoškom institutu Filozofskog fakulteta u Zagrebu, gdje diplomira 29. prosinca 1950. godine.

Profesor Zaninović nakon diplomiranja radi na Učiteljskoj školi u Zadru, gdje predaje pedagošku grupu predmeta. Od 1. listopada 1963. do 31. siječnja 1972. radi kao profesor više škole na Pedagoškoj akademiji u Zadru, a od 1. veljače 1972. do 31. kolovoza 1973. godine u istom zvanju je na Pedagoškoj akademiji u Splitu. 1. rujna 1973. godine prelazi na Filozofski fakultet u Zadru najprije kao izvanredni, a od 1978. godine kao redoviti profesor, gdje predaje povijest pedagogije i prema potrebi i druge kolegije iz predmeta pedagogije. U dva navrata obavlja dužnost predstojnika Odsjeka za pedagogiju. Odlukom Savjeta za znanstveni rad SR Hrvatske 1979. godine dobio je znanstveno zvanje znanstvenog savjetnika.

Uz svoju bogatu nastavničku i pedagošku djelatnost prof. Zaninović aktivno sudjeluje i u društvenom radu. Prije rata djelujući u naprednom omladinskom pokretu rukovodi ilegalnom omladinskom bibliotekom, raspućava napredne knjige, časopise i listove. U toku rata aktivan je terenski kulturno-prosvjetni radnik, organizator tečajeva za prosvjetne radnike u Bosanskoj krajini, član je odbora za pripremanje prvog zasjedanja ZAVNOBiH-a, pokretač i organizator društveno-političkog i kulturno-prosvjetnog rada među omladinom u Mrkonjić-gradu i na području Ključa, sudjeluje na II kongresu USAOJ-a u Drvaru, dopisnik je »Oslobodenja« i »Glasa Bosanske krajine«.

Poslije rata nastavlja svoju plodnu društveno-političku aktivnost, tako sudjeluje na izgradnji omladinske pruge Brčko—Banovići, gdje u štabu brigada organizira kulturno-prosvjetni rad. Bio je prvi delegat Studentske organizacije Sveučilišta u Zagrebu. Kao srednjoškolski i sveučilišni profesor aktivno sudjeluje u brojnim društveno-političkim organizacijama i stručnim udruženjima (Savez boraca NOR-a, SSRNH u Zadru, Društvo »Naša djeca«, Savez sindikata, više godina tajnik i u dva navrata predsjednik Pedagoškog društva PKZ u Zadru i član Predsjedništva PKZ u Zagrebu).

Profesor Zaninović posebno se potvrđuje u svom predanom i bogatom stručno-pedagoškom radu izvan nastave i fakulteta. U vrijeme prvih reformskih dana našeg školstva aktivno sudjeluje u radu Pedagoškog centra pri Učiteljskoj školi i Pedagoškoj akademiji u Zadru, organizaciji i izvođenju mnogih tečajeva, seminara i savjetovanja radi unapređenja pedagoške teorije i prakse. Sudjeluje u izradi programskih sadržaja u raznim predmetima, član je redakcije »Školskog vjesnika« u Splitu, redakcije Radova Filozofskog fakulteta u Zadru, član je uredništva edicija Zadar i zadarsko područje u NOB-i i socijalističkoj izgradnji, član je Matične komisije za pedagogiju i defektologiju Zajednice sveučilišta SR Hrvatske. Od početka svog plodnog stručno-peda-

goškog djelovanja aktivno se uključuje u brojne znanstvene i stručne skupove. Sudjelovao je na oko 30 raznih savjetovanja, simpozija, skupština i kongresa u zemlji što su ih organizirale pojedine društveno-političke, znanstvene i stručne organizacije i institucije u vezi s povijesno-društvenim, kulturnim, stručno-pedagoškim i drugim pitanjima prošlosti i sadašnjosti. Na njima je redovito iznosio svoja saopćenja koja su kasnije objavljena u zbornicima i publikacijama.

U toku svog dosadašnjeg životnog radnog vijeka prof. Zaninović aktivno se ispoljava kao stručno-znanstveni stvaralac i publicist. Svoj publicistički rad u pedagogiji, posebno u povijesti pedagogije, započinje vrlo rano, još davne 1948. godine. Od tada pa do danas prešao je cjelovit put znanstvenog izgrađivanja i potvrđivanja. Počeo je s pojedinim prikazima i ocjenama, zatim je objavljivao brojne stručno-znanstvene članke, preglede, mišljenja i slično, da bi na kraju svoje golemo iskustvo do kojeg je dolazio na osnovi znanstveno-istraživačkog rada iznio u nekoliko svojih poznatih djela, priručnika, monografija, knjiga i drugih publikacija. Aktivno surađuje u brojnim pedagoškim časopisima i drugim listovima: Pedagoški rad (Zagreb), Pedagogija (Beograd), Predškolsko dete (Beograd), Inovacije u nastavi (Kruševac), Školski vjesnik (Split), Naša škola (Sarajevo), Narodni list (Zadar), Šibenski list (Šibenik), Slobodna Dalmacija (Split), Zadarska revija (Zadar) i dr. Do sada je objavio preko 150 raznih stručno-znanstvenih radova, knjiga, monografija, rasprava, članaka, prikaza, recenzija i slično. Osim toga napisao je i sedam bibliografskih prikaza pojedinih pedagoga za Hrvatski bibliografski leksikon u izdanju Jugoslavenskog leksikografskog zavoda, Zagreb, 1983. godine.

Iako se prof. Zaninović bavio raznim pitanjima u okviru užih pedagoških disciplina, on je podjednako ulazio u široko područje pedagoške znanosti. Isto tako pojave i probleme kojima se bavio sagledavao je i razmatrao u međusobnom integralnom odnosu dovodeći ih posebno u vezu sa životom, njegovim zahtjevima i potrebama. Iz njegova raznovrsnog, ali cjelovitog publicističkog opusa treba izdvojiti radove koji se odnose na razvoj školstva i povijesno-pedagošku prošlost u Dalmaciji. Njih ima najviše s obzirom na njegov interes i posebnu sklonost prema povijesno-pedagoškom nasljeđu. U njima je na osnovi dugogodišnjeg i strpljivog istraživanja objelodanio mnoge činjenice i sadržaje koji svjedoče o odgoju i obrazovanju u bližoj i daljoj prošlosti, pogotovo one odgojne sisteme, koncepcije i ustanove kojima su se služili tuđinci u svojoj odnarođivačkoj odgojnoj politici. U osvjetljavanju povijesno-pedagoške prošlosti služi se metodologijom dijalektičkog i historijskog materijalizma, prikazujući pedagošku

prošlost u tijesnoj povezanosti s načinom proizvodnje, društveno-proizvodnim odnosima, ideologijom društva, klasnim odnosima, utjecajem pojedinih ličnosti i slično.

Za ovaj svoj raznovrsni društveno-pedagoški i stručno-znanstveni publicistički rad profesor Zaninović dobio je Priznanje Pedagoško-književnog zbora Pedagoškog društva Hrvatske, a u povodu 100. godišnjice HPKZ (1971) Zlatnu značku Saveza društava »Naša djeca«, zatim Godišnju nagradu grada Zadra za 1988. godinu.

U gotovo pedesetgodišnjem radnom vijeku prof. Zaninović ulazio je na širokoj osnovi i podjednakim interesom u brojna pitanja i probleme pedagoške znanosti, njezine teorije i prakse. Sa svojim izraženim karakternim osobinama kao što su neposrednost, čestitost, skromnost, iskrenost, otvorenost, dobronamjernost i spremnost da drugome pomogne, pogođeno studentima, kolegama i suradnicima, uživa veliko poštovanje svih onih koji s njim rade, surađuju i koji ga poznaju. Na svojem životnom i radnom putu neprestano se ispoljava kao uzoran prosvjetni radnik, entuzijast i borac za napredak znanstvene pedagoške misli. Po svojoj prirodi neiscrpan, dosljedan i nadasve odgovoran prema radu i zadacima, uvijek ispunjen željom da stvara i unapređuje, neprestano traži i pronalazi nove probleme kako bi ih stručno i znanstveno istražio, razradio i osmislio. Ova njegova izražena pedagoška mobilnost nesumnjivo se zasniva na njegovim karakternim značajkama, a isto tako ona je odraz i izraz njegova bogatog pedagoškog iskustva i pedagoške kulture uopće.

Svojim plodnim nastavničkim i stručno-znanstvenim istraživačkim radom, na što ukazuje cjelokupna aktivnost i veliki broj izrazito vrijednih publicističkih radova profesor Zaninović do sada je značajno pridonio unapređivanju naše pedagoške teorije i prakse, posebno razvoju nacionalne povijesti pedagogije, čime je uvelike zadužio našu društveno-pedagošku stvarnost. Zato mu u povodu njegove sedamdesete godišnjice života, kao i pedeset godišnjice aktivnog prosvjetnog i znanstveno-pedagoškoga rada, izražavamo neizmjereno zadovoljstvo i zahvalnost, ujedno i želju da to bude osnova i poticaj za dalje napore u istraživačkoj znanstvenoj djelatnosti i unapređivanju pedagoške misli uopće. Nema sumnje da će prof. dr. Mate Zaninović udovoljiti ovim željama i da će i ubuduće aktivno sudjelovati u pedagoškom životu naše zemlje. Posvećujući mu ovaj svezak Radova poželimo mu dobro zdravlje, dug život i u njegovim nastojanjima još mnogo plodnog i uspješnog rada.